

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 255 (20. 822) 1990 йил 6. ноябрь, сешанба Баҳоси 3 тийин.

Ўртоқлар! Октябрь идеалларига
содиқ бўлайлик, Лениннинг номи
ва ишини ҳимоя қилайлик!

(КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг Улуғ Октябрь социалистик
инқилобининг 73 йиллигига Чакирқиларидан).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Устави лойиҳасининг эълон қилиниши хусусида

Тайёргарлик комиссияси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети II пленумининг топшириғига биноан ишлаб чиқилган ва Марказий Комитет Бюроси маъқуллаган Ўзбекистон Коммунистик партияси Уставининг лойиҳасининг партия ташкилотларида муҳокама қилишни тавсия этади.

Бу ҳужжатнинг жумҳурият коммунистлари XXII съезди иккинчи босқичининг муҳокамасига киритилиши зарурати иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг КПСС XXVIII съезди мустақамлаб берган янги мақомидан ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг ўз дастурий ва норматив ҳужжатларини мустақил сиёсий ташкилот сифатида ишлаб чиқиш ҳуқуқидан келиб чиқади.

Аввал бошдан лойиҳа универсал тусдаги барча Устав қондаларини ўзига сингирган, айни вақтда уларни Ўзбекистон коммунистлари ишлаб турган шароитни ҳисобга олиб тўлдирган ва ривожлантирган амалий ҳаракат ҳужжати тарихида ишлаб чиқилди.

Айни вақтда Ўзбекистон Компартиясининг мустақиллигини таъминлайдиган қондалар ва нормаларни янада аниқроқ белгилаш вазифаси қўйилди. Унинг ҳуқуқ доирасидаги тартибга солинадиган масалаларга қўшимча равишда аниқлик киритилди. Булар — Компартиянинг олий ва марказий органлари ваколатлари ҳамда вазифалари тўғрисидаги, Қорақалпоғистон жумҳурият партия ташкилотининг мақоми ҳақидаги ҳамда тегишли умумпартиявий нормаларни тўлдирадиган бўлимларга асос қилиб олинган бошқа бир қанча масалалардир.

Турли нуқтаи назарларни ҳамда жумҳурият партия ташкилоти ишлаб турган ўзига хос шароитларни эътиборга олиб Уставнинг партияга қабул қилиш ҳамда ундаги аъзоликни тўғри тартибни белгилаб берадиган, назорат органларининг мақоми ва ваколатларини белгилайдиган, Советлардаги ва жамоат ташкилотларининг сайлаб қўйилган органларидаги партия гуруҳларини тузиш ва уларнинг фаолияти тартибини белгилайдиган нормаларга аниқлик киритилди.

Тайёргарлик комиссияси, Устав лойиҳасини муҳокама қилиш учун эълон қилар экан, бу ҳужжатда таърифлаб берилган гоилар ва тақлифлар қизиқиб ва тушуниб қўтиб олинади, деб умид қилади. Комиссия барча партия ташкилотларига лойиҳа қондаларини коммунистлар орасида кенг муҳокама қилишни асос қилиб олишни, уларни жумҳурият Компартиясини қайта қуриш, унинг омма орасидаги фаолият шакллари ва усулларини тубдан янгилаш йўллари тўғрисида ошқоқ сўхбатга ундашиш тақлиф этади.

Комиссия коммунистларни ва шу ҳужжатга қизиқиб қараган барча кишиларни унинг қондаларига ижодий, танқидий ёндашишга, ўз тақлиф ва мулоҳазаларини айтиш, шу тариқа Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг иккинчи босқичи ифодалайдиган, улар ортирган тажрибани ҳисобга олган, уларнинг амалий фаолияти эътиборига жавоб берадиган лойиҳани киритишга чорлайди.

Ўз мулоҳазаси ва тақлифларининг бевосита Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ёки жумҳуриятнинг бошқа ҳар қандай партия комитетига, шунингдек партиянинг оммавий ахборот воситаларига юборилишини сўраймиз.

ЛОЙИҲА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Ўзбекистон ССЖ фуқароларини ихтиёрийлик негизда бирлаштирувчи мустақил сиёсий ташкилотдир. У социалистик йўлни танлаган партия сифатида иш қўриб, ўзининг дастурий мақсадларини белгилар экан, Ўзбекистон ССЖнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини, ижтимоий адолатини, жумҳуриятда яшовчи барча миллатлар ва элатларнинг маънавий жиҳатдан янгиланишини, уларнинг турмуш шароитларини, байналмилал ҳамдўстлигини таъминлаш заруратидан келиб чиқади. У ўз ҳаракат дастури ва таъинини ишлаб чиқади. Ўзбекистон давлатчилигини мустақамлаш, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий жиҳатдан ривожлантириш мақсадларини қўзғовчи сиёсий йўлни ўтказишда мустақилдир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси ўз сиёсатини социализм назарияси ва амалиёти, марксизм-ленинизм қарашларини ақидапарастликдан холи ҳолда идрок этиш, уларни жаҳон жамоатчилиги илгор тафаккури эришган ютуқларини назарда тутиб ривожлантириш асосида қуради.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолиятида бирон-бир синф, табақа ёки миллат вакилларига ҳеч қандай имтиёз берилмайди. У жумҳурият меҳнатлашларининг манфаатларини, уларнинг қайси миллатларга мансублиги ва диний эътиқодидан қатъи назар ҳимоя қилади. Жумҳурият Компартияси жамиятнинг барча тараққийпарвар кучлари билан баҳамжиҳат ҳаракат қилишга, умумбашари кадриятларга амал қиладиган, меҳнатлашларнинг манфаатларини ифодалайдиган ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан тенг шерикчилик қилишга тайёрдир.

Компартия жамиятнинг янгилаштиришга, халқлар ўртасидаги муносабатларда байналмилаллик қондаларини қарор топтиришга ҳаракат қилади. Ўзбек халқининг, жумҳуриятда истиқомат қилувчи барча халқларнинг миллий анъаналари ва урф-одатларини ҳурмат қилишга тақирлади. Миллатчилик ва шовинизмни, миллатлараро можароларнинг авж олдирилишини, муаммоларни ўзбошимча ҳал этишни қатъиян рад этади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси, унинг барча ташкилотлари Ўзбекистон ССЖ Конституцияси, Совет қонунлари доирасида, КПСС Программаси ва Устави асосида ва доирасида ҳаракат қилар экан, жумҳуриятнинг давлат қурилиши, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиёти юзасидан тақлиф этилган дастурлар учун, шунингдек ўзларининг сиёсий қарорлари ва амалий ҳаракатлари учун ҳам тўла сиёсий масъулятни ўз зиммасига олади.

КПССнинг ҳам аъзоси ҳисобланади, унинг ягона партия билетига эга бўлади. Жумҳуриятда ишлаш, ўқиш ёки яшаш учун келадиган ҳар бир КПСС аъзоси партия ҳисобига ўтганидан кейин Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси бўлиб қолади.

Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси бошқа сиёсий партияларда бўлиши ва партия ичидаги фракциячилик фаолияти билан шуғулланиши мумкин эмас.

8. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг барча аъзолари тенг ҳуқуқлиқдир. Улар партия ички ва ташқи сиёсати, партия ички турмуши масалаларини ўртага қўйиш ва эркин муҳокама қилишга, шу масалалар юзасидан қарорлар ишлаб чиқишда қатнашишга;

— партия органларида сайлаш ва сайланишга, уларнинг иши ҳақида ахборот олишга;

— ҳар қандай партия органига ва ҳар бир коммунистга баҳо беришга, уларни танқид қилишга;

— ҳар қандай партия идорасига ариза ва тақлифлар билан мурожаат этишга ва ундан жавоб олишга;

— ўз тақлифи ёки ўз фаолияти ёхуд фель-а-торви тўғрисидаги масала партия органида муҳокама қилинаётган пайтда унинг ишида қатнашишга;

Ўзбекистон ССЖ Конституциясига мувофиқ ишлайдиган ҳамда партиянинг дастурий мақсадлари ва Устав қондаларига эйд бўлмаган жамоат ташкилотлари ҳамда ҳаракатларнинг ишида қатнашишга;

— партия муассасалари ва корхоналарининг хизматида фойдаланишга ҳақлиқдирлар.

Ўзбекистон Компартиясининг аъзолари ўртасидаги муносабатлар партиявий ўртоқлик қондалари асосида қурилади. Унинг ташкилотлари ва комитетларида танқид, айтилган фикрлар учун қўвғин қилишга, коммунистларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга, миллатига, касби-корига ва бошқа белгиларига қараб уларнинг Уставадги ҳуқуқларини чеклашга йўл қўйилмайди.

Ҳар бир коммунистга унинг ижтимоий ва қонун ижорат берган бошқа фаолияти партиянинг дастурий мақсадларига ва Устав қондаларига эйд бўлмаган ҳамма ҳолларда унга партия ташкилотлари ва сайлаб қўйилган органлари сиёсий мадад қўрсатди, унинг Конституцияда белгиланган ва бошқа ҳуқуқлари камситилган тақдирда — орномуси ҳамда кадр-қиммати ҳимоя қилишни таъминлайди.

9. Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси:

— партия интизомига риоя этишга, партия қарорларини бажаришга;

— партиянинг дастурий ва Устав қондаларини, унинг энг муҳим қарорларини ва сиёсатини чуқур билишга, уларни амалда қўллаш ва тушунтириб беришга;

— Ўзбекистон Компартиясининг жамиятдаги пешқадамлик мавқеини таъминлаш учун курашишга, унинг сиёсий йўлини амалда турмушга татиқ этишга, халқнинг демократик ўз-ўзини бошқаришини ривожлантиришга фаол қўмқлашишга;

— ўзининг сиёсий ва маданий савиясини оширишга; — бошланғич партия ташкилотларидан бирининг ҳисобиде туришга, унинг фаолиятида қатнашишга, партия аъзолик бадалларини мунтазам тўлашга, ўз фаолияти ҳақида ҳисоб бериб туришга;

— халқлар дўстлигини мустақамлашга, жумҳуриятда яшовчи барча миллат ва элатлар вакилларининг миллий анъаналарига, тарихий ва маданий меросига, тилига ҳурмат билан қарашга;

— қонунларга риоя қилишга, ижтимоий ахлоқ ва маънавий нормаларни қарор топтиришда шахсий намуна кўрсатишга, вийдонан меҳнат қилишга мажбурдир.

10. Ўзбекистон Компартиясига кирувчилар ўз аризаларига биноан янча тартибда қабул қилинади. Партияга кирувчи учун бошланғич партия ташкилотининг тақлифига биноан бир йилгача синов муддати, шунингдек партия аъзоларидан икки кишининг қафиллиги белгилаб қўйилиши мумкин.

ИЗОҲ: Ўзбекистон ЛКСМ аъзолари орасидан партияга кирувчилар учун бошланғич партия ташкилотининг розилигига қўра тегишли комсомол ташкилотининг қафиллиги белгилаб қўйилиши мумкин.

Партия аъзосида қабул қилиш тўғрисидаги қарор бошланғич партия ташкилотининг йиғилишида қабул қилинади ва мазкур ташкилот ҳисобиде турувчи коммунистларнинг яридан қўпроғи ёқлаб овоз берган тақдирда шу қарор ҳақиқий деб ҳисобланади, саломатлиги ёмонлашганлиги ёки ёши ўтиб қолганлиги сабабли ўз аризасига қўра бу ташкилотдан мунтазам ишдан озод қилинган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган коммунистлар бу ҳисобга кирмайди.

Район, шаҳар партия комитетининг бюроси бошланғич партия ташкилотининг партия аъзосида қабул қилиш ҳақидаги қарорига қўшилмаслигини далил-исботлар билан асослашга ҳақлиқдир. Бу ҳолда қарор қайтадан муҳокамага қўйилади ва партия ташкилоти тасдиқланган кейин кучга қиради.

Партиядан ўчирилган ва ундан ихтиёрий равишда чиққан шахслар партияга яна умумий асосларда қабул қилиниши мумкин, сўнгра партия йиғилишининг қарори район, шаҳар партия комитетининг бюросида тасдиқланиши лозим. Бундай ҳолда мажбурий тартибда синов муддати белгиланиши ва икки нафар партия аъзоси қафил бўлиши керак.

Коммунист ўз хоҳишига қўра ва бошланғич ташкилотларнинг розилиги билан иш жойида ёки истиқомат жойида партия ҳисобиде туради. Бу ҳол айни вақтда уни мана шундай бошланғич ташкилотлардан бирининг фаолиятида қатнашиш, ўзи доимий ҳисобда турадиган партия ташкилотиде ҳам ишлаш ҳуқуқидан маҳрум этмайди.

Партияда камида 30 йил фаол ишлаган коммунистга бошланғич партия ташкилотининг қарори билан «КПСС ВЕТЕРАНИ» фахрий унвони берилиши мумкин.

Башарти партия аъзоси саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтиб қолгани сабабли партия ҳаётида фаол қатнаша олмаса, бошланғич партия ташкилоти уни шахсий ариза-си асосида мунтазам ишдан ва аъзолик бадалларини тўлашдан озод қилишга ҳақлиқдир. Лекин бунда у партия ҳисобидан чиқарилмайди. Бундай ҳолларда партия ташкилоти мазкур коммунистлар билан доимий алоқада бўлиши, партия турмуши масалаларини муҳокама қилишда уларнинг фикрини эътиборга олиши, ўзи қабул этган қарорлардан уларни хабардор қилиб туриши, зарур ёрдам ва мадад бериши лозим.

11. Партия сафларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустақамлаш ва партия аъзолари ўз вазифаларини қандай бажарётганликларини назорат қилиш мақсадиде бошланғич партия ташкилотларининг ёки юқори партия органларининг қарорига биноан ва улар белгиланган тартибда коммунистларни аттестациядан ўтказиш мумкин.

Партия интизоми ва ижтимоий ахлоқ қондаларини бузганлиги учун бошланғич партия ташкилотлари ва барча бўғинлардаги партия органлари партия аъзоларига нисбатан танбеҳ бериш ёки хайфсан эълон қилиш тарзида партиявий тарбия ва таъсир чораларини қўришлари мумкин.

Ўзбекистон Компартиясининг Устави талабларига мос келмайдиган хатти-ҳаракатлар ва ҳуқ-а-торви учун бошланғич партия ташкилоти партия аъзосини ўз сафидан чиқариши мумкин. Йўналиш жавобгарлиқа тортилган коммунистнинг партияга аъзолиги масаласи суд ҳукми кучга киргандан кейингина қўриб чиқилади.

Аъзолик бадалларини урли сабабларсиз уч ойдан ортиқ тўламаган партия аъзоси тўғрисидаги масала бошланғич партия ташкилотиде қўриб чиқишлии лозим. Башарти партия аъзоси партия билан алоқани узатганлиги, айниқса унинг партия сафлариде бундан бўён ту-

(Давоми иккинчи бетда).

ОКтябрь қадрлари

Яқинда Москва ва Ленинграднинг шаҳарлари ҳокимлари мамлакат Президенти Октябрь инқилоби йиллигига фёкат ҳарбий парад ўтказиш, меҳнаткашларнинг намоёнкишини эсв ўтказмаслик тақлифи билан мурожаат қилишди. Аҳолига эса, улар байрам қилиш ўрнига ўз уйларики илқисс қилиш билан шуғулланишни тавсия этишди. Бу тақлиф ортда нима бор! Муаяян позиция, албатта. Мазкур тақлиф умуман Россия, Украина, Молдова, Грузия, Арманистоннинг бир қатор шаҳарларида янги шаҳар Советлари томонидан қўллаб-қувватланди.

Ўзбекистонда эса анъанадан чекиммасликка қарор қилинди. Негат Биз шунингдек мутаассибимиз! Марказдаги демократлар яна олдиде бўлиб чиқишдики! Бу сёфар ёқиссиче, улар айни ҳозирги вақтдада Октябрь байрамининг аҳамиятини тушунишда ҳийла орқаса чекимшди. Мазкур байрам биз учун ҳозир ҳар қансичини ҳам керак. Бу билан совет кишилари кўпгина авлодларни хотирсаса иззат-ҳурмат билдирамиз, уларни ёлға оламиз. Бинобарин, собиқ чоризм империясидеги ўн миллионлаб одамларни инқилоб байроғи остига жалб этган гоилар ва қадриятлар тикланаётгани ҳақида бутун дунёга маълум қилмакчимиз.

Қа қилиб аятадиган бўлсак, Октябрга ҳужумларнинг моҳияти ана шунда.

Буним нима билан изохлаш мумкин? Бизнинг гоиларимиз, қадриятларимиз, эришган ғалабаларимиз социализмга қарши кучлар ҳужури олдиде неға бунчалар ожиз бўлиб қолди! Бунда тафаккуримизнинг содделиги айбдордирки, жамиятдаги ҳозирги чуқур инқироз бевосита 1917 йил «хотларияддан келтирилди чиқарилади. Яна бизнинг ҳеддан ташқари тарғиботга берилиб кетганимиз айбдор: ўтган ўн йилликларда аслида эришила олмаган нарсаларни ҳам борга чиқариб, бизан уларни инқилобнинг шарофети, деб келдик. Партия ташаббуси билан тарихимизни қайта идорок этиш бошланувдики, шу вақтгача беркитиб келинган фактлар ошқор бўлди. Бундан одамлар шу қадрга қайратга тушдиларки, ижтимоий онгда ҳуқимор бўлиб келган баҳолар бутунлай мусбатдан манфийга айланди. Бутун даврда осойишта мафкура бадастирилгидан мулоким тортган ирода ва онгимиз антикоммунизм кучларининг ашаддий сикувга тайёрмаслиги маълум бўлди. Бу ерда гап ташқи эмас, балки ички

антикоммунизм ҳақида бормоқдаки, унинг мавжудлигига камдан-кам одамнинг ақли етган.

Утмишимизда хатоланлар, бузиллилар, халққа қарши жиноятлар, Октябрь гоиларидан чекимшлар бўлган ва ҳар ким қилмишига яраше торих ҳуқимга учрайди. Бироқ фактларни изохларсиз юлиб олиш, уларни гўё бепароғина халққа ёйиш (аслида бунинг заманида узок мўлжал ётибди), бизан эса очикдан-очик ёлгон, одамлар милясига дўлдуй ёйиш, уларнинг онига безовалик, гангшиз, саросималик, руҳий зарба олиб киреми. Октябр муҳолифларининг ниятлари ҳам шу. Шубҳа уруғини сочиш, аниқ адресотга қарши ғазаб-нафрат уяғотиш ва уларни шайтон ўйини қуроли бўлаётганликларини фахлламайдиган одамлар қўли билан жазолаш — антикоммунизмнинг усуллари ана шундай.

Октябр бугунги кунда ўзига тақалаётган меломатларда айбдорми? 1917 йилда таялган йўл натижасиде аввал бошданок муаммолар, қийинчиликлар қурбонларга асос солинганимиди! Рўзнома мақоласи доирасиде бу мураккаб совиларга батафсил жавоб бериш имконияти йўқ. Шу ўриндаёқ қийндагиларни таъкидлаймиз. Эндилкида биз жамиятнинг социалистик тузилишга ўтишининг турли йўллари борлигини биламиз. Учин танлаш кўп жиҳатдан аввал бошдан ш-

(Давоми тўртинчи бетда).

Тошкент гарнизони бошлиғининг БУЙРУҒИ

1990 йил. 3 ноябрь. 59-сон • Тошкент шаҳри.

1990 йил 7 ноябрда қўшиллар парадиде тўғрисида

1. 1990 йилнинг 7 ноябрда Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллиғица нишонлаш юзасидан Тошкент гарнизони қўшинларининг парадини Тошкент шаҳрида В. И. Ленин номи майдонда соат 10 да ўтказиш белгиланди.

Парадин Қизил Байроқ ордени Туркистон Ҳарбий округи қўшинлари қўмондонини генерал-полковник И. В. Фуженко қабул қилади.

Парадга қўмондонлик қилиш менга буюрилган.

2. Қисмлар комендирлари маҳаллий вақт билан соат 9 да тасдиқланган режага қўра қўшинларни сафланттир-

синлар ва парадга олиб чиқсинлар.

3. Парадин ўтказиш пайтда тўлпардан салот берилсин.

4. Маҳаллий вақт билан соат 20 да Тошкент шаҳрининг белгиланган жойлариде байрам салоти берилсин.

5. В. И. Ленин номи майдонда тарғибни сақлаш юзасидан умумий раҳбарлиқини Тошкент гарнизонининг Ҳарбий комендант подполковник Б. Д. Мельников зиммасига юклайм.

Тошкент гарнизони бошлиғи вазифасини ижро этувчи округ қўшинлари қўмондонининг ўринбосари генерал-майор Е. ТАЙДУКЕВИЧ.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

риш-турмаслиги тўғрисида қарор қабул қилинади. Шунингдек, партия аъзосининг партия сафларидан ихтиёрий равишда чиқиш тўғрисидаги аризаси бошлангич партия ташкилотда кўриб чиқилганидан кейин унинг партияга аъзолиги тўхтатилади.

Коммунистларнинг партия сафларидан чиқарилиши ёки ихтиёрий равишда чиқиши муносабати билан унинг партия аъзолиги тўхтатилиши тўғрисидаги қарор бошлангич партия ташкилотининг йиғилиши томонидан қабул қилинади ва муайян ташкилот ҳисобида турган коммунистларнинг ярмидан кўпроги шу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий деб ҳисобланади, ўз аризаси асосида

III. Партия ички демократияси

12. Ўзбекистон Коммунистик партияси гўяий муштарақлик ва партиявий ўрқоқлик, демократик централизм қондалари асосида ишлайди ва ишлайди, бу қондалар: — умуман жумҳурият Компартияси, унинг барча бўғинлари ва ҳар бир коммунистнинг манфаатлари муштарақлигини;

— ўзини ўзи бошқаришни ва партиячилар оммасининг ҳокимиятини;

— партиянинг барча раҳбар, ижроия ва назорат органларини аксарият ҳолларда мўқобиллик асосида яширин овоз бериш йўли билан сайлаб қўйиш;

— партия органлари ва уларнинг аъзолари ўзларини сайлаб қўйган ташкилотларда ҳисобот беришини; — ишда ошқоралик, рўй-ростлик ва баҳамжхатлиқни, ҳар бир коммунистнинг ўз фаолияти учун шахсий масъулиятини;

— фикрларни бемалол изҳор этишни, турли қарашлар ва ҳаракат дастурларини тақдослашни, ошқора танқид ва ўз-ўзини танқидни;

— оғил партиявий иттиҳомни, биргаличиб ишлаб чиқилган сиебатнинг, кўпчилик томонидан қабул этилган қарорларнинг ҳамжхатлиқ билан амалга оширилишини; — партия юқори раҳбар органлари қарорларини бажариш кўйи органлар учун, раҳбар партия органлари қарорларини бажариш ижроия ва назорат органлари учун, бошлангич партия ташкилотлари қарорларини бажариш унинг ҳисобида турган коммунистлар учун мажбурийлигини таъминлайди.

Айрим ташкилотларда, умуман Компартия доирасида жамоат ва партия турмушининг долзарб масалалари юзасидан мунозара ва референдумлар ўтказилиши мумкин. Бу мунозара ва референдумлар Компартия сиезларининг, партия конференцияларининг, партия комитетлари пленумларининг ташаббуси билан, шунингдек тегишли ташкилот аъзоларининг камида учдан бирини бирлаштурувчи партия ташкилотларининг талабига биноан ўтказилади. Шунингдек, Ўзбекистон Компартиясида умум-партия референдумлари уч ёки undan кўпроқ вилоят партия ташкилотининг талабига биноан ўтказилади.

13. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бошлангич ташкилотларидан тортиб барча ташкилотлари КПСС ва жумҳурият Компартияси сиебатини ишлаб чиқишда қатнашади. Улар ўзларининг ички турмуши ва фаолиятини белгилашда мустақилдирлар. Партия ташкилотлари ва уларнинг сайлаб қўйилган органлари партиянинг дастурий мақсадларига зид келмайдиган ва Ўзбекистон Компартияси Уставига кўра белгиланган ваколатлар доирасида қабул қилган қарорлар юқори органлар томонидан бекор қилиниши мумкин эмас, шахсий ишларга оид қарорлар бундан мустаснодир.

Юқори партия органи қўйи партия ташкилоти қабул этган қарорга қўйилмаслигини далил-исботлар билан изҳор этишга ҳамда низоли масалани ҳал қилиш учун бошлангич партия ташкилотларига, бевосита коммунистларга мурожаат этишга, навбатдан ташқари партия конференциясини, йиғилишини чакиршига ёки референдум ўтказишга ҳақлидир. Бундай ҳолларда қарорнинг бажарилиши уни қайта кўриб чиқунга қадар тўхтатиб турилади.

14. Партия ташкилотлари ва партия органларининг иши баҳамжхатлик ва шахсий масъулият негизда қурилади, ноҳилисик ва янқа ҳокимликка йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Компартиясида умумий йиғилиш, конференция, сиез раҳбар органлар ҳисобланади. Уларда партия ташкилоти аъзоларининг ёки сайланган делегатларнинг ярмидан кўпроги, ҳисобот ва сайловлар чоғида эса камида учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда улар ваколатли ҳисобланади (саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтганлиги сабабли аризасига мувофиқ мунтазам ишдан озод этилган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган кишилар бундан мустаснодир). Раҳбар партия органлари ижроия органлар (бюро, комитет) ва назорат органлари (назорат комиссияси)ни сайлайдилар.

Ижроия органлари тегишли партия ташкилотларининг манфаатларини йўқолайдилар, уларнинг қарорлари ижросини таъминлайдилар ва ўзларига ҳисобот берадилар ёки партия структурасининг ўзларига нисбатан қўйи бўғинларнинг кўндалик фаолиятига сиез, конференция, партия йиғилиши қарорига мувофиқ ўзларига берилган ваколатлар доирасида раҳбарлик қиладилар.

Партия органлари ишнинг асосий йўналишлари бўйича доимий ёки мувақат коммунистлар ва ишчи гуруҳларни тузишлари мумкин. Шунингдек улар коммунистларни ва бошқа фуқароларни шу органлар фаолиятида иштирок эттиришнинг бошқа шаклларида фойдаланадилар.

Коммунистларнинг таркибига шу органларнинг аъзолари билан бир қаторда бошқа коммунистлар ҳам маслаҳатчи ёки кенгашчилар таркифсида сайланиши ёхуд вакил қилиб юборилиши мумкин. Ижроия органларидаги комиссия ва ишчи гуруҳларнинг фаолиятини партия комитетининг бюроси, назорат органларида назорат комиссиясининг расёати мувофиқлаштириб туради.

15. Партия ташкилотлари, унинг сайлаб қўйилган органлари ошқора ишлайдилар, партия қарорларига мувофиқ партия йиғилишлари, конференциялари, сиезлари, ижроия ва назорат органларининг мажлислари очик ўтказилишини, уларда партия матбуоти вакилларининг қатнашилиши, ҳужжатларнинг лойиҳалари, стенограммалар, қабул этилган қарорлар ва бошқа материаллар матбуотда этилон қилинишини, таъминлайдилар. Партия комитетлари, бошлангич партия ташкилотлари коммунистларни ва юқори партия идораларини ўз фаолиятиндан мунтазам равишда хабардор қилиб турадилар. Коммунист ўз партия ташкилотининг партия бюроси ёки партоми мажлисида ҳозир бўлишга ҳақлидир. Сайлаб қўйилган партия органининг аъзолари ўзларига ҳисоб бериувчи органларнинг мажлисларида бемалол қатнаша оладилар, шунингдек партия органи ва унинг аппарати ихтиёридаги ҳужжатлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадилар.

Партия ички турмуши масалаларини муҳокама қилиш чоғида зарур ҳолларда ёниқ партия йиғилишлари, партиянинг раҳбар, ижроия ва назорат органларининг ёниқ мажлислари ўтказилиши мумкин.

16. Ўзбекистон Компартиясида раҳбар, ижроия ва назорат органлари сайлаб қўйилади. Улар яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Конференция ва сиезларда делегатлар сайлаш тартиби тегишли партия комитети томонидан бошлангич, маҳаллий партия ташкилотларининг қарорларини эътиборга олиб белгиланади. Партия комитетларини ва назорат органларини сайлаш тартиби шу комитет ва органларни ташкил этидиган сиезлар ва конференцияларнинг делегатлари томонидан белгиланади.

Район, шаҳар, вилоят, Қорақалпоғистон жумҳурият конференцияларига, Ўзбекистон Компартиясининг умум-жумҳурият конференциясига ва сиездига делегатлар,

саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтиб қолгани сабабли партия ташкилотларида мунтазам ишдан озод қилинган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган коммунистлар бундан мустаснодир.

ИЗОХ: Шу масалалар юзасидан ваколатли партия йиғилишини ўтказиш имконияти бўлмаган тақдирда, мазкур масалалар тегишли район, шаҳар партия комитетининг бюроси томонидан кўриб чиқилиши лозим. Партиядан чиқарилган ёки жазо олган шахс район, шаҳар партия ташкилоти назорат комиссиясидан тортиб, партия назорат органларигача шикоят аризаси беришга ҳақлидир. Шикоят аризаси тегишли органга тушган кундан бошлаб кўпи билан икки ой муддатда кўриб чиқилади.

Коммунистларнинг ёки партия раҳбар ва ижроия органларининг ташаббуси билан партия ташкилотлари котибларининг кенгашлари, партия клублари, назарий семинарлар, сиесий марказалар, кеска партия аъзоларининг кенгашлари ҳамда коммунистларни қизиқтирадиган масалалар ва муаммолар бўйича уларнинг бошқа шаклдаги бирлашмалари тузилиши ва ишлаши мумкин. Улар бошлангич партия ташкилотлари бўлмай, партиянинг дастурий йўл-йўриқларига асосланиб, турли масалаларни муҳокама қиладилар ва бу масалалар юзасидан ўз нуқтаи назарларини ишлаб чиқадилар, ҳар қандай поғонадаги партия комитетларининг муҳокамасига таклифлар ва лойиҳалар киритадилар.

Ўзбекистон Компартияси ташкилотларида партия сиесати ва фаолиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш даврида коммунистлар муҳокама этилаётган ҳужжатлар (ҳаракат дастурларининг) ўз лойиҳаларини биргаликда ишлаб чиқиш учун гуруҳларга бириктиришлари мумкин, бу гуруҳларнинг ички иштиромга эга бўлган ташкилий тузилмалар (фракциялар) тарзида шаклланиши истисно этилади. Тузилган фракциялар тарқатиб юборилиб, икка нартан партия аъзолари аттестация қилиниши лозим.

Ўзбекистон Компартияси ташкилотларида партия сиесати ва фаолиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш даврида коммунистлар муҳокама этилаётган ҳужжатлар (ҳаракат дастурларининг) ўз лойиҳаларини биргаликда ишлаб чиқиш учун гуруҳларга бириктиришлари мумкин, бу гуруҳларнинг ички иштиромга эга бўлган ташкилий тузилмалар (фракциялар) тарзида шаклланиши истисно этилади. Тузилган фракциялар тарқатиб юборилиб, икка нартан партия аъзолари аттестация қилиниши лозим.

17. Райком ва undan юқори поғонадаги сайлаб қўйилган партия органларининг аъзолари шу лавозимнинг ўзига узоғи билан кетма-кет икки муддатга сайланиши мумкин. Партия аъзоси Ўзбекистон Компартиясининг сайлаб қўйилган органларидан қўпи билан иккитасига аъзо бўлиши мумкин. Фақулодда ҳолларда, айрим партия ташкилотларидан вакил бўлиши лозимлиги мақсадда мувофиқлигини ҳисобга олиб, уларнинг аъзоларини айни бир вақтда Ўзбекистон Компартиясининг сайлаб қўйилган урта органи таркибига сайлаш мумкин.

Ижроия ва назорат органларининг таркиби уларнинг ваколат муддати туғашидан аввал янгиланиши ёки ўла-тўқис қайтадан сайланиши мумкин. Масала тегишли ташкилот аъзоларининг камида учдан бир қисмини бирлаштурувчи партия ташкилотларининг талабига мувофиқ, ёхуд сайлаб қўйилган органининг айрим ёки барча аъзоларининг ихтиёрий истеъфоси бериш тўғрисидаги аризасига биноан кўриб чиқилади.

Партия комитети ёки назорат комиссияси айрим аъзоларининг ваколатлари муддатидан аввал тўхтатилган тақдирда уларнинг ўрнига қўйи партия ташкилотлари томонидан бевосита вакил юбориш ёки бу ташкилотларнинг тасвииси асосида бевосита пленумнинг ўзида тўғри йўли билан қўшимча равишда янги аъзолар сайлаиши мумкин.

Барча поғоналардаги партия комитетларининг котиблари, назорат комиссияларининг раислари улар тегишли йиғилишларда, конференциялар ва сиезларда шу органларнинг аъзолари этиб сайланган пайтнинг ўзида ёки конференция, сиез томонидан берилган ваколатларга биноан партия комитетлари ва назорат комиссияларининг пленумларида сайланадилар. Улар тегишли партия комитети ёки назорат комиссиясига ҳисоб бериб турадилар, партия аппарати ташкилотидан бўлак ҳар қандай партия ташкилотининг ҳисобида турадилар.

Марказий Комитет, Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия комитетлари ўзларига нисбатан қўйи партия комитетларининг котибларини тасвия этиш ва чакириб олишни талаб қилиш, мазкур масалалар ҳусусида ихтилоф бўлган тақдирда эса тегишли партия ташкилотининг навбатдан ташқари конференциясини чакириш ёки бу ташкилотда референдум ўтказиш ҳуқуқига эгадилар.

18. Партия комитетлари ва назорат комиссиялари ўзларини тузган партия ташкилотларига ҳисоб бериб турадилар. Сайлаб қўйилган органининг ҳар бир аъзоси ўз иши ҳақида уни сайлаган ёки тасвия қилган партия ташкилотлари олдига ҳисобот беради.

19. Қарорларни ишлаб чиқиш пайтида партия ташкилотлари ва уларнинг органлари ҳамма нуқтаи назарларни кўриб чиқишга мажбурдирлар. Кўпчилик қабул этган қарор барча учун мажбурийдир. Озчилик ўз нуқтаи назарини партия йиғилишларида, конференцияларида, сиезларида, ижроия ва назорат органларининг мажлисларида, партия омамувий ахборот воситаларида ҳимоя қилиш, қўшимча маърузалар билан чиқиш, ўз фикрини протоколларда қайд этиш, баҳсли масалаларнинг ўз ташкилотига ёки юқори органларда қайта кўриб чиқилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Партия комитетларида ва назорат комиссияларида, уларнинг бюросларида, расёатларида ихтилоф қиққан тақдирда қарор лойиҳаси тақрири муҳокама қилинади ва кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

Сиезлар, конференциялар, йиғилишларнинг қарорлари партия ташкилотлари учун мажбурийдир. Комитетлар ва бюраларнинг қарорлари таёйирлашган пайтда қайси партия ташкилотига тааллуқли бўлса ўша ташкилотда муҳокама қилинади ва қабул этилгандан кейин ижро учун мажбурий бўлади.

20. Партиянинг сайлаб қўйилган органлари ўз ваколатлари даврида ўзига бўйсундиган ишчи аппаратини тузади. Бу аппарат улар фаолиятида асосан ахборотларни тўплаш ва таҳлил қилиш, социологик тадқиқларда ўтказиш ва маслаҳатлар бериш хизматини ўтайди, аммо сайлаб қўйилган органини четлаб ўтиб бўйруқ тушдиги йўл-йўриқлар ва тасвиалар бериш мумкин эмас. Партия аппарати бошлангич ва маҳаллий партия ташкилотларининг тасвиисига мувофиқ тузилади. Партия аппаратининг ходимларига меҳнат қонунилари жорий этилади.

21. Ўзбекистон Компартиясининг ташкилотлари ва комитетлари ўз маблагларига ёки бошқа ташкилотлар билан биргаликда газета ва журналлар, бюллетенлар, ташвиқот, маълумот-ахборот ва бошқа материалларни нашр қилиш, тегишли тахририятларни тузиш, телекўрсатув ва радиокўрсатув студияларини ташкил қилиш ҳуқуқига эгадилар.

Партиянинг оммавий ахборот воситалари партия ташкилотлари ва комитетларининг органларидир, уларнинг раҳбарлари тегишли партия йиғилишида, конференциясида, сиезидда, партия комитетининг пленумида сайланади. Ўзбекистон Компартиясининг марказий ахборот воситалари Қорақалпоғистон жумҳурият ва вилоят партия ташкилотлари раҳбар, ижроия ҳамда назорат органларининг талабига биноан баёнот ва мурожаатномаларни, маҳаллий партия матбуоти эса шаҳар, район ва бошлангич партия ташкилотларининг ҳужжатларини этилон қилишга мажбурдирлар.

22. Ўзбекистон Коммунистик партияси ҳудудий-ишлаб чиқариш белгисига қараб тузилади. Бошлангич партия ташкилотлари унинг негизини ташкил этади, бу ташкилотлар коммунистлар ишлайдиган ёки яшайдиган жойда тузилади ҳамда ҳудуд бўйича партиянинг таянч бўғини.

га — район, шаҳар, сўнгра эса Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия ташкилотларига биришлади. Ўзбекистон ССЖ шариатида ишлайдиган Тошкент шаҳар партия ташкилоти вилоят ташкилоти мақомига эга бўлади ҳамда ўз масалаларини бевосита Ўзбекистон Компартия-

сининг юқори ва марказий органлари орқали ҳал қилади.

Ўзбекистон Компартиясининг ташкилотлари ва комитетлари жумҳурият ҳудудига жойлашган қуролли кучларнинг партия ташкилотлари билан алоқа ўрнатадилар ва улар билан ҳамжхат ишлайдилар.

Қуролли кучларнинг коммунистлари Ўзбекистон Компартияси ва унинг ташкилотларининг сайлаб қўйилган органлари таркибига сайлашлари ва сайланишлари мумкин. Район, шаҳар, вилоят, жумҳурият партия конференциялари ва Ўзбекистон Компартияси сиездига делегатлар жумҳурият Компартиясининг тегишли комитетлари белгиланган ваколат нормалари асосида қўшин қисмлари ва бирлашмаларининг партия йиғилишлари ва конференцияларида сайланадилар.

Коммунистларнинг ёки партия раҳбар ва ижроия органларининг ташаббуси билан партия ташкилотлари котибларининг кенгашлари, партия клублари, назарий семинарлар, сиесий марказалар, кеска партия аъзоларининг кенгашлари ҳамда коммунистларни қизиқтирадиган масалалар ва муаммолар бўйича уларнинг бошқа шаклдаги бирлашмалари тузилиши ва ишлаши мумкин. Улар бошлангич партия ташкилотлари бўлмай, партиянинг дастурий йўл-йўриқларига асосланиб, турли масалаларни муҳокама қиладилар ва бу масалалар юзасидан ўз нуқтаи назарларини ишлаб чиқадилар, ҳар қандай поғонадаги партия комитетларининг муҳокамасига таклифлар ва лойиҳалар киритадилар.

Ўзбекистон Компартияси ташкилотларида партия сиесати ва фаолиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш даврида коммунистлар муҳокама этилаётган ҳужжатлар (ҳаракат дастурларининг) ўз лойиҳаларини биргаликда ишлаб чиқиш учун гуруҳларга бириктиришлари мумкин, бу гуруҳларнинг ички иштиромга эга бўлган ташкилий тузилмалар (фракциялар) тарзида шаклланиши истисно этилади. Тузилган фракциялар тарқатиб юборилиб, икка нартан партия аъзолари аттестация қилиниши лозим.

БОШЛАНГИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

23. Бошлангич партия ташкилотлари камида уч партия аъзоси бўлган тақдирда, уларнинг ташаббусига биноан ёки тегишли район, шаҳар партия комитетининг таклифига биноан, улар йиғилишининг қарори билан тузилади. Уларни рўйхатга олиш масаласини район, шаҳар партия комитетининг бюроси ҳал қилади.

Ишлаб чиқаришдаги бошлангич партия ташкилотлари битта меҳнат жамоасида ёки битта шаҳар, район ҳудудига жойлашган меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш ёки бошқа бирлашмасида ишлаб турган коммунистларни бириктириш йўли билан тузилади.

Ҳудудий бошлангич партия ташкилотлари мазкур ҳудудда яшаб турган коммунистларни бириктириш йўли билан ҳам, шунингдек манзилгоҳ, маҳалла ёки даҳа ичидан партия ташкилотларини бириктириш йўли билан ҳам тузилиши мумкин.

Бошлангич партия ташкилоти ўз таркибидан партия гуруҳларини ва цех партия ташкилотларини тузиши мумкин. Унинг йиғилиши қарорига мувофиқ партия гуруҳларига ва цех партия ташкилотларига партияга аъзолик билан боғлиқ бўлган масалаларда бошлангич ташкилот ҳуқуқи берилиши мумкин. Бундай ҳуқуққа эга бўлмаган цех партия ташкилотлари ва партия гуруҳлари бошлангич партия ташкилоти йиғилишининг қарорига уларга берилган ваколатлар доирасида ишлайдилар.

Ишлаб чиқаришдаги бошлангич партия ташкилотларида ҳудудий цех партия ташкилотлари ёки партия гуруҳлари тузилиши мумкин.

Бошлангич партия ташкилотлари ўз фаолиятининг аниқ вазифаларини ва шарт-шароитларини эътиборга олиб, Дастур ва Устав қондаларига биноан партияга қабул қилиш ва унга аъзолигини тўхтатиш, ўз тузилишини, иш йўналишини ва услубларини, партия йиғилишлари, сиесий тадбирлар ўтказиш даврийлиги ва тартибини, молиявий-ҳўжалик фаолиятини белгиланган масалаларини мустақил равишда ҳал қиладилар, совет, ҳўжалик ва жамоат ташкилотлари билан ўзаро муносабатини йўлга қўядилар.

Бошлангич партия ташкилотлари партия қарорларини тартиб қиладилар ва амалга оширадилар, меҳнат жамоаларида ва аҳоли орасида партиянинг сиесий йўлини ўтказишда барча поғоналардаги партия комитетларига кўмаклашадилар, партиянинг мафзуравий, сиесий ҳамда ташкилотларини вазифаларини рўбга чиқарадилар, иқтисодий ва социал вазифаларнинг ҳал этилишига талсир ўтказадилар, иқтимоий адолатни қаттиқ туриб ҳимоя қиладилар.

Бошлангич партия ташкилотлари партия сиезларини, конференцияларини, партия комитетларининг ва назорат комиссияларининг пленумларини таёйирлаш пайтида ҳужжатларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқиш, ҳар қандай партия органининг қарорига ўз муносабатини билдириш ҳуқуқига эгадилар, мазкур партия органи масаланинг моҳияти юзасидан жавоб қайтаришга мажбуридир. Бошлангич партия ташкилотлари ўз ҳисобида турадиган ёки ўзи партия органларига тасвия этган коммунистларни барча поғоналардаги партия органларининг таркибидан чакириб олиш тўғрисида таклиф киритишлари мумкин.

24. Бошлангич партия ташкилотининг партия йиғилиши мазкур ташкилотнинг раҳбар органидир, партия йиғилиши, заруратга қараб, бирок камида уч ойда бир марта чакирилади. Умумий партия йиғилишини ўтказишнинг иложи бўлмаган тақдирда партия конференциялари чакирилиши ёки ягона кўн тартиби билан цех партия ташкилотларида ва партия гуруҳларида йиғилишлар ўтказилиши мумкин.

Бошлангич партия ташкилоти таркибига бошлангич ташкилот ҳуқуқига эга бўлган цех ташкилотлари мавжуд бўлган тақдирда унинг йиғилиши (конференцияси) кундалик ишчи бошқарш учун икки-уч йилга партия комитети ва унинг котибини, бошқа ҳамма ҳолларда партия бюросини сайлайди. 15 нафар ва undan кўпроқ партия аъзоси бўлган бошлангич партия ташкилотларида коммунистларнинг фикрга кўра, назорат комиссиялари сайланиши мумкин.

Ҳисобида 15 нафардан камроқ партия аъзоси бўлган бошлангич ва цех партия ташкилотлари, одатда, ўз таркибига икки тузилма бўғинларини вуҷудга келтирмайди. Кундалик ишчи бошқарш учун уларда йиғилиш белгиланган муддатда ва тартибга биноан партия ташкилотининг котиби ва унинг ўринбосари, партия гуруҳларида — партия гуруҳи ташкилотчиси сайланади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING РАЙОН, ШАҲАР ТАШКИЛОТЛАРИ

25. Бошлангич ташкилотларни бевосита бириштурувчи район ва шаҳар партия ташкилотлари Ўзбекистон Коммунистик партиясининг таянч бўғинларидир.

Район, шаҳар партия ташкилотларининг раҳбар органи — партия конференциясидир. Навбатдаги район, шаҳар партия конференциялари тегишли район ва шаҳар партия комитетлари томонидан 5 йилда бир марта чакирилади. Район, шаҳар партия комитетининг қарорига, тегишли назорат комиссияси ёки юқори партия комитетининг таклифига, мазкур ташкилотининг камида учдан бир қисмини бириштурувчи партия ташкилотларининг талабига биноан навбатдан ташқари партия конференцияси чакирилади.

Район, шаҳар партия конференцияси район, шаҳар партия комитетини, шунингдек назорат комиссиясини 5 йил муддатга сайлайди, уларнинг ҳисоботларини эшитида, фаолиятига баҳо беради, бошлангич партия ташкилотларининг фикрини ҳисобга олиб, район, шаҳар партия ташкилоти ишнинг асосий йўналишларини белгилайди.

Район, шаҳар партия комитети конференциялар оралиғидаги даврда конференциялар томонидан берилган ваколатлар доирасида район, шаҳар партия ташкилотининг вакили бўлиб, ўзига қарашли органларнинг ишига раҳбарлик қилади ва бошлангич партия ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштириб туради, улар билан биргаликда меҳнат коллективларида ва фуқаролар яшайдиган жойларда партия сиесати ва қарорларини амалга ошириш соҳасидаги ишлари ташкил қилади, аниқ иқтимоий-иқтисодий, маданий ва бошқа муаммоларни ишлаб чиқади.

уларни жамоатчилик ва маҳаллий ҳокимият органлари муҳокамасига қўяди ва амалга оширишга кўмаклашади. Ўз ваколатига кирувчи масалаларни, яъни кадрлар, структура, бюджет-молия масалаларини бошлангич партия ташкилотлари билан биргаликда ҳал қилади.

Район, шаҳар партия комитетларининг пленумлари зарур ҳолларда, аммо ярим йилда қатнашган бир марта чакирилади. Зарурат туғилганда район, шаҳар комитетларининг ва тегишли назорат комиссияларининг қўшма пленумлари чакирилиши мумкин.

Район, шаҳар партия комитетининг пленуми бошлангич партия ташкилотининг фаолияти Ўзбекистон Компартияси Уставининг талабларига зид келган ҳолларда бу ташкилотни тарқатиб юбориш ҳақида қарор қабул қилиб, сўнгра унинг аъзоларини аттестациядан ўтказиш ҳуқуқига эга.

Район, шаҳар партия комитети бошлангич ташкилотларининг фикрларини ҳисобга олиб, пленумда ўз таркибидан бюро қўлайди, конференциялар оралиғидаги даврда эса конференциялар томонидан берилган ваколатларга биноан айна вақтда район, шаҳар партия комитети бюросининг аъзолари бўлган котибларни сайлайди.

Бюро район, шаҳар партия комитети пленумларининг ва юқори партия органларининг қарорлари ижросини ташкил қилади, шу мақсадда бошлангич партия ташкилотларининг ва район, шаҳар партия комитети комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туради, комитет аппаратининг ишига раҳбарлик қилади. Бюро бошлангич партия ташкилотларини рўйхатга олиш ҳақида қарор қабул қилади, энг йирик бошлангич партия ташкилотларининг партия комитетларига уларнинг розилиги билан коммунистларни ҳисобга олиш масалаларида район партия комитети ҳуқуқини бериш ҳақидаги таклифларни юқори партия комитетига ҳавола қилади. Бюро

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

(Боши 1-, 2-бетларда).

Назорат комиссиялари раҳбарияти партия органлари қарорларининг ижросини кузатиб борадилар, коммунистлар партия интизомига ва ижтимоий ахлоқ қоидаларига қандай риоя қилаётганликлари билан боғлиқ масалаларни ҳал этадилар, партия аъзоларининг орномуси ва қадриятларини ҳимоя қиладилар, уларнинг шикоят аризаларини қўриб чиқадиладар, танқидни бўғишда, сунистезмоларда айбдор бўлган кишиларни жавобгарликка тортидилар, партия бюджетни ижросини ҳамда партия комитетлари ва партия муассасалари молиявий-хўжалик фаолиятини тафтиш қиладилар.

Назорат комиссияси уни сайлаган орган олдида ҳисобот бериб туради, Ўзбекистон Компартиясининг Уставига ҳамда тегишли партия конференцияси тасдиқлаган низомига мувофиқ мустақил ишлайди, ўз фаолияти ҳақида коммунистларга мунтазам ахборот бериб туради. Назорат комиссияларининг пленумлари зарур деб топилганида, лекин ярим йилда камидан бир марта ўтказилади.

Назорат комиссияси ўз фаолиятидаги жорий масалаларни муҳофама қилиш ва ҳал этиш учун ўз таркибидан раёсат сайлайди, раёсат ишига комиссия раиси раҳбарлик қилади. Раёсат ҳар йили ўз фаолияти тўғрисида тегишли назорат комиссиясининг пленумида ҳисобот бериб туради.

Назорат комиссияларида улар фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ишчи назорати гуруҳлари тузилиши мумкин. Бу гуруҳлар назорат комиссияларининг пленумларида комиссия аъзоларидан, шунингдек гуруҳга масъуладчи ёки консультант сифатида киритилган бошқа коммунистлардан тузилади.

Назорат комиссиясининг аъзолари тегишли партия комитетларининг пленумлари ишида, партия комитетларининг аъзолари эса назорат комиссиялари пленумларининг ишида масълаҳат овози ҳуқуқи билан қатнашчилари мумкин.

Партия комитетлари ва назорат комиссиялари ўзаро келишмовчиликларни муроасага келтирувчи комиссиялар тузиш йўли билан ёки қўшма пленумларда ҳал этадилар. Бундай пленум қарори алоҳида-алоҳида овозга қўйилганида партия комитети ва назорат комиссияси аъзоларининг камидан учдан икки қисми уни ёқлаб овоз берганидагина қабул қилинган деб ҳисобланади. Вужудга келган келишмовчиликларни қўшма пленумда ҳал этиш имконияти бўлмаган тақдирда улар ювасидан юқори партия органи қарор қабул қилади ёки тегишли партия ташкилотининг навбатдан ташқари конференцияси қақрилади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ЮҚОРИ ВА МАРКАЗИЙ ОРГАНЛАРИ

28. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг съезди унинг олий органидир. Навбатдаги съездлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан ҳар 5 йилда камидан бир марта қақрилади. Марказий Комитетнинг съезд қақриш, унинг кул тартиби ва вакиллик нормаси тўғрисидаги қарори съездга камидан уч ой қолганида эълон қилинади. Марказий Комитет съезд муҳофазасига қўйилганда асосий масалаларга доир ҳужжатлар лойиҳаларини съездга камидан бир ой қолганида эълон қилади.

29. Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари (фавқулодда) съезди Марказий Комитет томонидан ўз ташаббуси билан, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг тақлифига қўра ёки жумҳурият коммунистлари умумий сонининг камидан учдан бир қисмини бирлаштирган партия ташкилотларининг, шунингдек уч ва ундан ортиқ вилоят партия ташкилотларининг талобига мувофиқ қақрилади. Съезд икки ой муддат ичида қақрилади ва унда кўпчилик вилоят партия ташкилотларининг вакиллари қатнашган тақдирда ваколатли ҳисобланади.

Марказий Комитет навбатдан ташқари (фавқулодда) съездини қақримаган тақдирда уни ўтказишни талаб қилган ташкилотлар навбатдан ташқари (фавқулодда) съездини қақриш ювасидан партия Марказий Комитети ҳуқуқларига эга бўлган ташкилот комитетини тузишлари мумкин.

30. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг съезди: — Марказий Комитетнинг ва Марказий назорат комиссиясининг съездга сайланадиган бошқа органлар ва шахсларнинг ҳисоботлари ва маърузаларини тинглайди, улар ювасидан қарорлар қабул қилади ва уларнинг ишига баҳо беради.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг дастурий ҳужжатлари ва Уставини қабул қилади, уларни қайта қўриб чиқади ва ўзгартиради, жумҳурият Компартияси номидан КПСС Дастури ва Уставига ўзгартишлар киритиш ювасидан тақлифлар тақдим этади.

Ўзбекистон Компартиясининг жумҳурият давлат тузилиши, ижтимоий-иқтисодий ва миллий-маданий таракқиёти соҳасидаги сиёсий йўлини, ўз назарий, мафкуравий ва ташкилотчилик фаолиятининг асосий йўналишларини белгилайди.

— КПСС ички ва ташқи сиёсати масалалари, унинг юқори ва марказий органлари фаолиятига оид масалалар. КПСС съезди муҳофазасига киритилгандаги муҳим масалалар ювасидан Ўзбекистон Коммунистик партиясининг маъқенини ишлаб чиқади.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг КПСС ва марказий органлари билан, бошқа иттифоқдош жумҳуриятларининг Компартиялари билан ўзаро муносабатларига оид масалалар ювасидан қарорлар қабул қилади, бу масалаларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетга тегишли ваколатлар беради.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетини ва Марказий назорат комиссиясини сайлайди; Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котибонин сайлайди, айни вақтда уни Марказий Комитетнинг ва Марказий Комитет бюросининг аъзоси қилиб сайлайди, бу масалада съездлар ва умумжумҳурият партия конференциялари оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг тегишли ваколатларини белгилайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси раисин сайлайди, айни вақтда уни жумҳурият Компартияси Марказий назорат комиссияси ва Марказий назорат комиссияси раёсати таркибига киритади, бу масалада

V. Советлар, давлат органлари, жамоат ташкилотларидаги коммунистлар

37. Ўзбекистон Коммунистик партияси бошқа ижтимоий-сиёсий кучлар билан эркин муносабада сиёсий раҳбарликка бўлган ўз ҳуқуқини ҳимоя қилиб, ўз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва бошқа дастурларини ишлаб чиқади ва жамиятга тақдим қилади, оммаани партия томонига ва сафларига жалб этади, совет, давлат, хўжалик органларида ва меҳнат жамоаларида ишловчи коммунистлар орқали ўз сиёсий йўлини ўтказида.

У жумҳурият Президентини, Ўзбекистон ССЖ ва маҳаллий Советлар ҳалқ депутатларини сайлаш пайтида ўз номзодларини кўрсатади, уларга савлово компаниясини ташкил этишда кўмаклашади, сиёсий усуллар билан уларнинг сайланишига эришади.

Партия ташкилотлари Конституция асосида ва унга мувофиқ амал қилаётган бошқа ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ва тузилмалар билан сайловолди битимларини туза оладилар, улар кўрсатган ва партия аъзоси бўлмаган номзодларини кўлаб-қувватлашлари мумкин.

38. Ҳалқ депутатлари Советларида уларга сайланган

лада съездлар ва умумжумҳурият партия конференциялари оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг тегишли ваколатларини белгилайди.

Партия ташкилотларининг тақлифларига биноан Ўзбекистон Компартияси вакиллари КПСС юқори ва марказий органлари таркибига номзод қилиб кўрсатади ва делегат қилиб юборади, уларни ана шу органлардан қақриб олади, бу масалаларда съездлар оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг зарур ваколатларини белгилайди.

31. Съездлар оралиғидаги даврда Марказий Комитет жумҳурият Компартиясининг сиёсати ва амалий фаолиятига оид етилган масалаларни муҳофама қилиш учун Ўзбекистон Компартиясининг умумжумҳурият конференциясини қақриш мумкин. Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссиясининг аъзолари конференция ишида ҳал қилувчи овоз билан қатнашадилар, уларнинг сонинг конференция делегатларининг яримидан ошмаслиги керак.

Конференция Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг иши қақридаги ҳисоботларини тинглаш, уларнинг таркибининг қисман (съездлар орасидаги даврда учдан бир қисмигача) қайта сайлаш, жумҳурият Компартиясининг дастурий ҳужжатлари ва Устави доирасида Ўзбекистон Компартияси учун мажбурий бўлган бошқа қарорларни қабул қилишга ҳақлидир.

32. Съездлар ва конференциялар оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети:

— Ўзбекистон Компартияси съездлари ва конференциялари қарорларининг бажарилишини ташкил этади; — Давлат қурилиши, иқтисодий, ижтимоий ва миллий-маданий сиёсат масалаларига оид тақлифларни ишлаб чиқади ҳамда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашига, унинг комитетлари ва комиссияларига, жумҳурият ҳукуматида киритади;

— Жумҳуриятнинг ваколатли органларида Ўзбекистон Компартияси партия гуруҳлари фаолиятини йўналтириб туради;

— Ўзбекистон Компартиясининг кадрларга доир сиёсатини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

— Жумҳурият Компартияси муассасаларини, корхоналарини тузади ва уларнинг фаолиятини назорат қилиб туради;

— Жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик қилади, КПСС Марказий органлари, бошқа иттифоқдош жумҳуриятларнинг Компартиялари, чет эл партиялари билан алоқаларда Ўзбекистон Коммунистик партияси номидан иш кўради;

— Ўзбекистон Компартиясининг съезди ёки умумжумҳурият конференцияси томонидан ўзинга берилган бошқа раҳбарлик ваколатларини амалга оширади.

33. Марказий Комитет пленумлар оралиғидаги даврда сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал қилиш учун Марказий Комитет бюросини, партия қарорлари ижросини ташкил этиш ва Марказий Комитет аппаратида раҳбарлик қилиш учун эса котибонинг тузади. Бюро ва котибонг неча кишидан иборат бўлиши, Марказий Комитет пленуми белгилайди. Марказий Комитет котиблари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро таркибига кирадилар. Бюро ва котибонг ишига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, у йўқлиғида иккинчи котиб раҳбарлик қилади.

ВАРИАНТ:

33. Марказий Комитет пленумлар оралиғидаги даврда сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал қилиш учун Марказий Комитет Сиёсий бюросини сайлайди... (Маъкур вариант қабул қилинган тақдирда шу киши бўлимади барча парраграфларда тегишли ўзгартишлар киритилади).

Марказий Комитет бюроси партия ташкилотларига қарорларни ўз номидан юборади. Бюро энг муҳим масалаларга оид қарорларни бошланғич партия ташкилотлари муҳофазасига қўйди ва шундан кейин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Пленуми тасдиғига тақдим этади.

Марказий Комитет бюроси ўз фаолияти ҳақида ҳар йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида ҳисобот бериб туради.

34. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига унинг фаолиятидаги асосий йўналишлар бўйича доимий комиссиялар тузилади. Улар пленумда Марказий Комитет аъзоларидан, шунингдек масълаҳатчи ва консультант сифатида тасдиқланадиган бошқа коммунистлардан тузилади. Комиссиялар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари ёки бюро аъзолари бошчилик қиладилар.

35. Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси ўз фаолиятида Ўзбекистон Компартияси Уставига ҳамда Ўзбекистон Компартияси съездида тасдиқланадиган низомига амал қилади. У ўз фаолиятига оид жорий масалаларни қўриб чиқиш ва ҳал этиш учун ўз таркибидан раёсат сайлайди, раёсат ишига комиссия раиси раҳбарлик қилади.

Марказий назорат комиссиясида унинг фаолиятидаги асосий йўналишлар бўйича ишчи назорат гуруҳлари тузилади. Улар Пленумда комиссия аъзоларидан, шунингдек масълаҳатчи ёки консультант сифатида гуруҳга киритилган бошқа коммунистлардан тузилади.

Марказий назорат комиссиясининг аъзоси айни вақтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси бўлиши ва унинг аппаратида ишлаши мумкин эмас.

36. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссияси йилига камидан икки марта ялпи мажлис ўтказида, зарур ҳолларда эса қўшма мажлислар ўтказида. Қўшма пленумларнинг қарорлари алоҳида овозга қўйилиб кўпчилик овоз берилган тақдирда, келишмовчиликлар юзга келганида эса — Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссияси аъзоларининг камидан учдан икки қисми овоз берганида қабул қилинган деб ҳисобланади.

Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумида вужудга келган келишмовчиликни ҳал этиш имконияти бўлмаганида, Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари съездини қақриш ҳақида қарор қабул қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг пленумлари ишида, Марказий назорат комиссиясининг аъзолари эса Марказий Комитет пленумлари ишида масълаҳат овози ҳуқуқи билан қатнаша оладилар.

жумҳурият коммунистлари советларининг ваколатлари

даврида ўз фаолиятларини мувофиқлаштириш ҳамда сайловчиларнинг продалари ва нақазларини амалга ошириш учун Ўзбекистон Компартиясининг партия гуруҳларига бирлашадилар. Советларга раҳбар партия органларидан мустақил бўлган, лекин коммунистларнинг КПСС ёки Ўзбекистон Компартияси номидан иш кўрадиган гуруҳлари ёки фракциялари тузилишига йўл қўйилмайди.

Партия гуруҳлари партия съездлари ва конференцияларининг, тегишли партия комитетлари пленумларининг қарорларига амал қиладилар, уларнинг тавсияларини қўрсатга оладилар. Уларнинг аъзолари советларнинг сессияларида, комитетлари ва комиссияларида партия гуруҳлари йиғилишларида кўпчилик томонидан ишлаб чиқилган ва қабул қилинган маъқеда туршилари шарт.

Партия гуруҳлари жорий ишлар учун бюро ёки раис сайлашлари мумкин. Советлардаги партия гуруҳлари раур ҳолларда ўз таркибига регионнинг маъмурий-худудий бўлинишига,

уларнинг комитетлар ва комиссиялар ишидаги иштирокига биноан ёки бошқа белгиларига қўра коммунист депутатларини бирлаштирувчи тузилмалар ташкил этишлари мумкин. Бу тузилмалар Совет партия гуруҳи бюросига ўз вакиллари юборадилар.

39. Ўзбекистон Компартияси жумҳуриятнинг ҳуқуқларини тан оладиган, демократия ва ижтимоий адолат позициясида турадиган, Ўзбекистон ССЖ Конституцияси негизида ва доирасида иш кўрадиган ижтимоий кучлар билан ҳамкорлик қилади. У ўз муносабатларини касба уюшмалари, бошқа жамоат ташкилотлари ва оммавий ҳаракатлар билан сиёсий ҳамжиҳатлик ва шериклик, бошқача нуқтаи назарни ҳурмат қилиш асосида қуради.

Жамоат ташкилотлари томонидан қақриладиган съездлар ва конференцияларда Советлардаги гуруҳларга ўхшаш партия гуруҳлари тузилиши мумкин.

40. Партия органлари ва бошланғич партия ташкилотлари ёшлар билан ишлашда Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Уюшмасига таянадилар, социалистик масълаҳатчи бошқа ёшлар ташкилотлари билан ҳамкорлик қиладилар, уларнинг фаолиятига ҳар томонлама ёрдам кўрсатадилар. Ўзбекистон Компартиясининг ёшларга оид сиёсатини ишлаб чиқишга ва амалга оширишга уларни жалб қиладилар. Партия ва комсомол ташкилотларининг ҳамжиҳатлиги сиёсий шериклик, гоёвий муштарақлик,

VI. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг пул маблағлари ва мол-мулк

42. Ўзбекистон Коммунистик партияси ва унинг ташкилотлари фаолияти партия даромадлари ҳисобидан молиявий ва моддий-техникавий ресурслар билан таъминланади.

Ўзбекистон Компартиясининг пул маблағи партия аъзолик бадалларидан, наприёт, ишлаб чиқариш—хўжалик ва сохиборлик фаолияти даромадларидан, коммунистлар, айрим фуқароларнинг, корхона ва бошқа ташкилотлар меҳнат жамоаларининг ихтиёрий бадалларидан ҳамда сиёсий иш манфаатларига ва амалдаги қонуларга зид бўлмаган бошқа тушумлардан таркиб топади.

Ўзбекистон Компартияси аъзоларининг ҳар ойда тулайдиган партия аъзолик бадаллари қуйидаги миқдорда белгиланади:

даромад 70 сўмгача бўлганида — 10 тийин
71 сўмдан—100 сўмгача — 20 тийин
101 сўмдан—150 сўмгача — 30 тийин
151 сўмдан—250 сўмгача — 1 фойз
250 сўмдан ошганда — 2 фойз

ишлаётган коммунист пенсонерлар партия аъзолик бадалларини пенсиядан ва иш қақидан алоҳида-алоҳида тулайдилар.

Комсомолда ишлайдиган коммунистлар бошланғич партия ташкилотлари қарори билан аъзолик бадалларини комсомол кассасига тулайдилар.

43. Ўзбекистон Компартиясининг бюджети, унинг тузилиши, унга Қорақалпоғистон жумҳурияти, вилоят партия ташкилотлари, жумҳурият Компартиясининг корхоналари ва ташкилотлари даромадларидан ажратмалар ва уларга бериладиган дотацияларнинг миқдори, партия бюджетининг ижроси ҳақидаги ҳисобот ҳар йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида тасдиқланади ва бундан коммунистлар хабардор қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси, бошқа назорат органларининг ҳаракати учун маблағ

тегишли партия комитетлари ва назорат комиссияларининг қўшма пленумларида белгиланади.

Қорақалпоғистон жумҳурияти, вилоят, шаҳар ва район партия ташкилотлари ўз бюджетларини тасарруф қилишда, барча тузилма, шат ва ишлаб чиқариш-хўжалик масалаларини ҳал этишда, молиявий имкониятларни ҳисобга олган ҳолда, корхоналар ва ташкилотларни, вақтли наприётларни тузиш, қайта ташкил этиш ва туғатишда мустақилдирлар. Ана шу партия ташкилотларининг бюджетлари ва уларнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботлар тегишли партия комитетларининг пленумларида тасдиқланади ва бундан коммунистлар хабардор қилинади. Партия ташкилотларининг партия дастурий мақсадларига ва Уставига зид келмайдиган фойдали хўжалик фаолияти рағбатлантирилади.

44. Ўзбекистон Компартияси КПСС мулкига умумпартия бойлиги сифатида шерикдир. Иморатлар, ишпоотлар, ускуналар, асбоб-анжомлар, маданий-маърифий ва соғломлаштириш муассасаларининг мулки, пул маблағлари, корхона ва хўжаликлар партия наприётлари ва улар таркибига кирувчи вақтли наприётлар ва босмахоналар, шунингдек партия маблағи ҳисобидан сотиб олинган ёки вужудга келтирилган бошқа мол-мулк Компартия мулкчилик ҳуқуқининг объектлари бўлиб, булардан у мустақил фойдаланади.

VII. Ўзбекистон Коммунистик партияси марказий органларининг қароргоҳи

45. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг қароргоҳи Тошкент шаҳридадир.

VIII. Ўзбекистон Коммунистик партияси фаолиятини тўхтатиш тартиби

46. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолияти у бошқа сиёсий ташкилотлар билан бирлашган ёки қўшиб кетган тақдирда, бўлиниши ёхуд ўзини ўзи тарқатиб юбориши натижасида тўхтатилиши мумкин. Бу масала Ўзбекистон Компартияси съезди томонидан умумжумҳурият партия референдуми натижаси асосида жумҳурият коммунистларининг учдан икки қисмидан ортиқ шундай қарор қабул қилиш истагини билдирасинга ҳал қилинади.

Илова

1. Ўзбекистон Компартиясида КПСС учун умумий бўлган қуйидаги норматив-методик ҳужжатлар амал қилади:

— КПССда сайлов ҳамда сайланган органлар таркибидан қақриб олиш тартиби тўғрисида йўл-йўриқ;

— КПСС аъзоларини ҳисобга олиш ва партия статистикаси тўғрисида йўл-йўриқ;

— партия ташкилотлари ва комитетларида иш юритиш тўғрисида йўл-йўриқ;

— партия аъзолик бадалларини ҳисобга олиш ва партия ташкилотларининг молия-хўжалик фаолиятига доир йўл-йўриқ;

— СССР Қурулди Кучларидаги партия ташкилотларининг иш тўғрисида йўл-йўриқ;

— бошланғич партия ташкилоти котибининг мақоми тўғрисида низоми;

Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Уюшмаси мустақиллигини тан олиш, ўзаро ҳурмат ва ишонч принциплари асосида қурилади.

Ўзбекистон Компартияси жумҳурият комсомолини ўз сафларини тўлдириш учун энг яқин резерв деб ҳисоблайди.

Ёшлар ташкилотлари сайлаб қўйиладиган органларининг аъзолари тегишли партия комитетларида ва улар тузадиган комиссияларда ёшларга оид сиёсат масалалари қўриб чиқилаётганида иштирок этиш ҳуқуқларига эгадирлар.

41. Ўзбекистон Компартиясининг бошланғич ташкилотлари ва комитетлари коммунистларни ва партиясинларни давлат, хўжалик, ижтимоий фаолиятнинг аниқ уасткаларига тавсия эта оладилар. Сиёсий усулларда иш олиб бориб, уларнинг тегишли лавозимларга сайланишида ёки тайинланишида кўмаклашиб, уларга мадад кўрсатадилар, коммунистларнинг ишлари тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайдилар, бунда чиқарилган ҳулосалар ва тавсияларни ошкор қиладилар. Партия ташкилотлари ўз тавсияларни билан лавозимга кўтарилган ҳолимлари, агар улар ишончли оқламаётган бўлсалар ёки уларнинг хатти-ҳаракатлари партиянинг сиёсий йўлига зид келмаётган бўлса, уларни қақриб олиш масаласини қўйишлари ҳам мумкин.

Партия комитетлари ўзларига тегишли мулкни оператив бошқарадилар (эгаллик қиладилар, фойдаланадилар, тасарруф қиладилар). Улар партия мулкни сотиш ёки бошқа йўл билан тасарруфидан чиқариш масалаларини Ўзбекистон Компартиясининг съезди, конференцияси ёки Марказий Комитет пленуми томонидан тегишли ваколат берилган юқори партия органининг рухсати билангина, шунингдек коммунистлар референдуми асосида ҳал эта оладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Қорақалпоғистон жумҳурияти, вилоят, шаҳар, район партия комитетлари, партиянинг корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари юридик шахс ҳуқуқидан фойдаланадилар ва бу ҳуқуқларини ўз бўлишларига беришлари мумкин. Бошланғич партия ташкилотлари юридик шахс ҳуқуқларидан амалдаги қонуларга мувофиқ моддий таъминоти гаранталанган тақдирдагина фойдаланишлари мумкин.

Партия аъзолик бадалларидан тушган пулнинг 50 фоизигача бўлган қисми бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини маблағ билан таъминлашга ажратилади. Бу маблағларнинг бир қисми район, шаҳар бошланғич партия ташкилотларининг биргаликда қабул қилган қарори асосида тузиладиган марказлаштирилган фондга бирлаштирилиши, бу маблағни тасарруф қилиш ҳуқуқи партия ташкилотлари котиблари кенгашига ёки уларнинг розилиги билан тегишли район, шаҳар партия комитетига берилиши мумкин. Бошланғич партия ташкилотлари уларга меҳнат жамоалари ёки айрим фуқаролар оммавий-сиёсий ишларини ўтказиш, меҳнаткашлар ва аҳоли орасида тарбиявий иш олиб бориш учун ихтиёрий ўтказган маблағлардан ҳам фойдаланишлари мумкин.

Партия аъзолик бадалларидан тушган пулнинг 50 фоизигача бўлган қисми бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини маблағ билан таъминлашга ажратилади. Бунда маблағларнинг ярми бевосита бошланғич партия ташкилотлари ихтиёрига берилади, қолган қисми эса район, шаҳар бошланғич партия ташкилотларининг марказлаштирилган фондига бирлаштирилиб, уларга ана шу маблағларни тасарруф қилиш ҳуқуқи биргаликда қабул қилинган қарорга биноан партия ташкилотлари котиблари кенгаши ёки уларнинг розилиги билан тегишли район, шаҳар партия комитетларига берилади. Бошланғич партия ташкилотлари уларга оммавий-сиёсий ишларини ўтказиш, меҳнаткашлар ва аҳоли орасида тарбиявий иш олиб бориш учун меҳнат жамоалари ёки айрим фуқаролар ихтиёрий равишда ўтказган маблағлардан ҳам фойдалана оладилар.

(Давом. Боши биринчи бетда).

роитлари (мамлакатнинг ривожланганлик даражаси), ички хушхаллиқ таъминоти, ҳалқаро вазиёт, ҳалқнинг тарихий аёнлари, бошқаруви. Ана шу омиллар маъмурий тўғрилиқ биринчи мамлакат учун ўзига хос бўлиб қолган. Лекин бу ҳаракатнинг натижаси олга қараб бориш маъноси билдирмади. Чеккилар, қулавлар қайта қуриш, аниқлаштириш қиратиш ва ҳатто биринчи босқичда турли ўзгаришлар бўлиши мумкин. Лекин булар сира ҳам танлаган йўналишни алмаштириш, деган гап эмас.

Иқтилоб — бу ўлиб-қутилиб ҳокимиятга интилуви сабр-тоқатсиз ёки дарғазаб одамлар гуруҳининг хоҳиши билан бўлиб берилади. У олдинги ривожланишнинг ҳосиласи, бошқача усул билан ҳам бўлмайдиган муаммоларни бартараф этишнинг уқубатли усули. Иқтилоб — ҳалқнинг ўз иқлоди. Ундан кейин нима бўлиб берилади, иқтилоб ҳар доим буюк оруз. Ҳаётнинг ўзи каби иқтилоб ҳам тўғри йўлдан боравермади. Уни авлиёлар эмас, балки кўп жихатдан ўтмиш маъсули бўлган одамлар содир этди. Иқтилобнинг аҳамиятига ў бевосита нима берганини нукта назаридангина баҳо бериш мумкин. Бунда иқтилобнинг муқаррар қилиб қўйган нарсани ҳам эсда тутиш керак.

Шу мулоҳазаларни Оқтябрь иқтилобига, у рўй берган шарт-шароитларга таътиб эътибор қўйиш керак. Февраль иқтилобидан кейин мамлакат бутун бир демократик даврни бошдан кечирди, унинг қайсида бошқа қийинчиликлар билан бирга бошбўдоқлик ва тартибсизликнинг муқаррар ҳавфи ширинган эди. Германия билан уруш давом этарди, деҳқонлар ерга қарамай қўйишганди, турли халқлар ва миллатлар орасида кескинлик кўчганди. Муваққат ҳукумат бу муаммоларнинг биринчиси ҳал этишда ҳолатда эмас эди. Бутун мамлакатда норозилик ўсиб борарди. Уша ақтда аслида ҳокимиятни ё бошқарувни қўлга олишлари ёки ҳарбий диктатурани танлаш ҳақида гап борарди.

Бизга янги тўқилган афсоналардан воз кечиш, қўйишларни тушуниш олиш вақти келди. Лениннинг социалистик лойҳаси одамларни «бахтли қилиш» режаси эмас, балки амалда буржуа-помещиклар тузуми кризисидан чиқиш дастури эди. Яъни у Россия иқтисодий тараққиётининг аниқ муаммолари ва эҳтиёжларига жавоб эди. Иқтисодидан, Оқтябрь иқтилоби — бу Ғарбий Европанингдан фарқ қилувчи, замонавий индустриал цивилизация сари йўлнинг ўз варианти эди. Оқтябрь иқтилоби — накин барвақт содир бўлди, балки у барча буюк иқтилоблар каби аниқ навабати келган вақтда рўй берди. Кеч ҳам ва барвақт ҳам эмас.

Бошқарув аслида эгасиз қолган ҳокимиятни ўз қўлига олишди. Тез орада граждандар уруши бошланди, бунда ҳар икки томон террорга ўтишди. Ана шу воқеалар ривожланган шароитни тушуниб олиш керак. Муваққат равишда, агар кескин чоралар қўрилмаганда бошқарув ҳокимиятини қўлига олиш мумкин эди. Ҳокимиятга улар мамлакат аҳолиси кенг таъабалларни ташвишлантиратган иқтисодий-иқтисодий ва сиёсий масалаларни

тезроқ ҳал этишнинг зарур шарти деб қарашди. Оқтябрь муҳолифлари айтишганда, фитначи-коммунистларнинг иқтисоди гуруҳи, ҳатто шайқатсиз террор ёрдамида, бутун қолган халқни ўз майилларига эмас, балки бошқарув ҳоҳишига айланди. Бу эрда мантқиқ оғи осмонга қилиб қўйилмагани! Коммунистик партиянинг миллионлаб оммани ўз томонига жалб этиш сиёсатининг муваффақияти унинг омма орузумидини, қайфиятини, эҳтиёжларини аниқ ҳисобга олганидандир далолат эмасми? Бу ўринда жавоб равшан: ҳудуд шундай.

Оқтябрь иқтилоби инсоният ҳаётидаги шундай энг муҳим воқеалар сирасига кирилади.

Бу курашда Сталин омманинг иқтисодий тоқатсизлигини, ҳар қанақани ҳаракатга ҳос бўлган ҳаёлий ва текисчилик қайфиятлари ҳамда тенденцияларидан, Коммунистик партиянинг орузланган мақсада тезроқ эришишга интилишидан усталик билан фойдаланди. Ана шулар унинг ғалабасини таъминлади. Пайда бўлган муаммоларни яхшилик ҳисобига қилиш имкониятларини тораётириш, социализм ҳаётининг афторитр буйруқбоқлик-туратчилик системаси усулига айланишига олиб келди.

Шунга қарамай, жамиятни ташкил этиш системасини қуришнинг бир-бирига зид икки йўли бор эди: бошқарушнинг ё нуқул

сифатида тушунишнинг бузилишига олиб келди.

Бугунги кунда иқтилобнинг аъдаларини амалга ошириш, қарзини ўзиш учун коммунистлар унинг сарҳашмаларига қайтмоқдалар. Марксистик назария янги жамият барпо этиш жараёнида барча нарсани бир неча бор қайта қуришга тўғри келиши мумкинлигини олдиндан кўрган. Социализм йўлидан аналда олга бориш буюк муқим эди.

Марксизмнинг аниқ шу ҳулосаси халқини бошқа йўлга бошлашни истовчилар томоғига пичоқдек қадалмоқда. Ўў уларнинг бунга ҳақлари бордек. Ахир коммунистлар

атган, ундан атайин кўз юмган одамгина ўтган йилларни беҳудага чиқариши мумкин.

Бироқ далил-исботларга энг фирқлар борки, Оқтябрь иқтилобини Туркистонда яшаб турган халқлар сел бўлмас душманлик билан ва ҳарқалай ҳаётотрикл билан қарши олган эдилар. Шу фирқаларга суяниб, Оқтябрь ўлкага ташқаридан киритилган, маҳаллий аҳоли курашга сунъий равишда тортилган, яъни «иқтилобни экспорт қилиш» амалга оширилган, у ўрта Осиё халқларига сон-саноксиз азиятлар, бемаъни қурбонлар келтирган, деган ҳулоса чиқарилади. Шундаймикан, а?

Бизнинг назаримизда ўлкада чоризм сифатида ва унинг ўрнига келган Муваққат ҳукуматдан норозилик ўсиб бораганини ҳисобга олганда далиллар мавжуд. 1916 йил кўзғолони ҳарбийларга қарши, мустанлақчиларга қарши Туркистондаги қайфият ўсиб бораганининг ёркин фактисидир. Бу кўзғолон амалда икки томонлама эътибор қарши—ҳам мустанлақчилик маъмуриятига, ҳам маҳаллий феодаллар, судурулар ва шўнга ўхшашларга қарши қаратилган эди.

Лекин асосий нарсаси шундаки, ўрта Осиёда аҳоли озодлик, адолат, тенглик ҳолатини қабул қилишга тайёр бўлган, Ўй берган Оқтябрь иқтилобнинг маъмурий ҳам ана шу ҳолатлардан иборат эди. Шунинг учун ҳам ўлка халқлари уларни ўз ғолазидек қабул қилишган.

Эскиликни идеаллаштириш, ўтмишга рихлат қилган турмуш тарзини, сиёсий тузилмаларни тиклаш тенденцияси пайдо бўлганлиги ва ўз мавқеини мустанлақлашга уринаётган жиддий ташвиш тудиради. Унинг пайдо бўлишини тушунишни осон. Ҳозир, мамлакат гоъ оғир кризис ҳолатида эканлигида, социалистик деб ҳисобланган қондилар, қарашлар, бир қилип, шорлар, нормалар ва қадриятлар иқтисодга урғаланган одамларнинг оғи га қўйиб қолган бир пайтда бизни таътиб этган муваффақиятсизликлар илдишини қидириб, ўз нигоҳларини беҳитиб ўтмишга қаратмоқдамиз. Оқтга қарар эканмиз, даставвал ҳукук нарсаларни, дарду-адамларни, фожияларни қайсарлик билан қўздан ўтказамиз. Иқтисодий, ҳаётотрикл нарсалар роса оқтга суриб ташланди. Шу босида ҳам идеал ўтмиш (афбатта иқтисодига бўлган) хом ҳаёллари тўғилиши муқаррардир. Мазкур тенденциянинг кучайишига Оқтбрдан кейинги йилларда тарихий, маънавиятни, урф-одатларни, ўзбек халқий аънавларини ўрганишга интилиш бугунчилиги нисбатан муайян даражада муносабат билдирди.

Тарихга муносабат этишнинг расм бўлиши, тарихни сиёсатлаштириш жановар дилентантизм (юзани иқтисодик) тўқилишини пайдо қилди. Ачинарлиси шундаки, тарихчиларнинг ўзи орасида чоп этилган материалларнинг ишончилиги, илимийлиги тўғрисида қайғурмай, шов-шув кетидан қувватлар пайдо бўлиб қолди. Тарихни ҳамма ҳам тушунаверди, бу ўринда махсус тайёргарлик талаб қилинмади, деган фикр ана оғзалаб қолди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида пантуркистлар орасида аниқсиса омвийлашган «Буюк ва ягона Туркистон» ғошсини тартирлашга ана уриниб қўрилмоқда. Омма орасига ягона Туркистон тўғрисида исботсиз, илимий маънодан маҳрум фирқлар ташланмоқда. Ўзи Туркистон қачон

ягона бўлган, деган савол туғилади. Чор Россияси Қўзон хонлиги ерларини босиб олгунга қадар ҳар қанақани ягона Туркистон ҳақида ҳатто гап бўлиши мумкин эмас эди.

Россия томонидан аннексия қилиниб, Туркистон генерал-губернаторлиги ташкил этилгандан кейин ўзбеклар, қозоқлар, қирғизлар, тожиклар, туркманлар яшавган ерлар унга ўрқили билан қўшилди. Ўзбекистоннинг бозир бир ақиллари ва диндорларнинг бир қисми «ягона» Туркистоннинг ўша даври тўғрисида кўз аши қилмоқдалар. Ўзбек халқи учун бошқа ил қўпоқ самарали бўлишини ҳозир ким исботлаб беради? Ҳеч қим, дейишга журъат қилмаган. Зотан шу ҳусусдаги барча ҳулосалар ва ҳатто бошқа мамлакатларга ишора қилиш бориб турган маъҳум, таъминоти, лекин исботсиз гап бўлади, негаки, тарихнинг буюргани шунчаки ва бошқача эмас. Шу босида биз бу йилларда қандай яшанганлигини биламиз (тўғри бу ҳам тўла эмас). Аммо бошқа йўлдан бораганимизда биз қандай яшаган бўлишимизни ҳеч қачон билолмаймиз. Шунинг учун бу темадаги тортишулар, фирқалар беҳудадир. Уларни давом эттирувчилар бизнинг тарихимизни нуқул қора ранга бўйаб, нуқул сиёсий мақсадларни, ҳақиқатан мавжуд ҳаётотрикл танқид қилиб, сиёсий сармоё орттириш қўлайлади.

Танқид буюдкорликка хизмат қилганига фойдали бўлади. Еппасига инкор этиш, ҳали ҳеч қачон ҳақиқат йўлига энг чиққан эмас. Тарихнинг бу сабогини унуттишга ҳақимиз йўқ.

Шу босида Совет ҳокимияти тарихини асоссиз равишда қоралаш бизни ҳушёр тортириши ва биз ўз-ўзимизга бу кимга фойдали, деган саволни беришимиз керак.

Икки жиҳатини, яъни ўтмиш ҳаётотрикл ва эришилган даражани, қуч-қудратни ҳисобга олгандагина олга силиш мумкин. Қуч-қудрат эса ота-бобларимиз меҳнатлари билан яратилган. Бунини унуттиш — улар хотирасига ҳибат, келажакка нисбатан жиноят қилиш демакдир. Оқтбр сарҳашмаларига, бизнинг аждодларимиз илҳомланган идеаллар, ғолазларга муносабат этишимизнинг маъноси ана шунда.

Агар Оқтбр сабоқларига ва ундан кейинги ривожланишга ҳолисана ёндашладиган бўлса у ҳолда мазкур иқтилоб дунёни кескин ўзгартириб иборган воқеа бўлганлигини дадил айтиш мумкин. У инсониятнинг тарихий ривожланишига, иқтисодий тараққиёт сари ҳаракатда капитализмга йўлдан фарқ қилувчи бошқа йўл ҳам борлигини қўрсатиб берди. Биз бир йўлни оқдик, лекин у жууда янги бўлиб қиммади. Аммо ҳарқалай социалистик иқтисодий-сиёсий фарқиятнинг ташкил топиши бошқаб берилди, унинг афзаллиқларини кашф этиш ҳали олдинда турибди. Аниқ Оқтбр биз биландиган ва қўриб турган дунё қиёфасини қўл мезолини эканлигини аниқлаштирди. Оқтбр иқтилобсиз, унинг капитализмга улкан таъсир ўтказган идеалларисидан дунё бошқача, инсонийлик ва иқтисодий истиқбол жихатларидан фарқлашган бўлур эди.

Ш. ШОХАЙЛОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси Иқтисодий-сиёсий муаммолар институтининг директори.

Мухаррир Р. РАҲМОНОВ.

ОКТАБР ҲАДРИ

радикчи, у одамларни доимо қизқитириб, ҳаётотрикларида. Бу бирон кимсага ақадимий, йўқли, барбиров бизнинг ҳар биримиз Оқтбр билан мамлакатимиз ҳаётида аниқ бир вақтда ҳам ҳаётотриклари, ҳам фожиявий бўлган давр билан минглатар оқтбр билан бораганимиз. Оқтбр ҳусусида тарихий ҳақиқатнинг тикланиши, бугунги кундаги мураккаб аҳолини тушуниб олишга, келажак сари йўл солишга ёрдам беради.

Мамлакатимиз ва дунёдаги буюк ўзгаришларни Оқтбр билан боғлар эканмиз, социалистик қонунчилик ҳақида демократик ҳуқуқлари, фуқароларнинг демократик ҳуқуқлари чекланганлиги ва янги иқтисодий тузум табиатидан келиб чиқадиган бошқа салбий ҳисоблар тўғрисидаги масалани четлаб ўтмоқдамиз.

Бунга жавоб бериш учун янги жамиятни қуришнинг шакллари ақтарилган Оқтбрдан кейинги дастлабки йиллар тарихини билиш зарур. Биз Лениннинг 1918 — 1923 йиллардаги асарлари моҳиятини, ҳусусиятини эди-энди тушуна бошладик. Унинг қарашлари мамлакат ва дунёдаги аниқ вазиятга қараб ўзгариб турган. Эндиликда биз Ленин ҳаётдан ўрганганлигини, омма эҳтиёжларини зийраклик билан илаб олганлигини, жамиятда, рўй бераётган жараёнлардан назарий ҳулосалар чиқараётганлигини, партия ва давлат сиёсатини ўзгартириш ташаббусқори бўлиб чиққанини яхши биламиз.

В. И. Ленин 1922—1923 йилларда социализмга ўтиш дастурини ишлаб чиқди, у 1917 йил кузига пайдо бўлган дастурдан тубдан фарқ қилади. У социализмга қарашда мавжуд бўлган нуқта-назар ўзгаришларини билдирарди. Ленин барча жамиятларни ишчилар давлати томонидан ташаббусқори ҳисобидан цивилизациялашган кооператорлар тузуми сифатидаги социализм ғошига келарди. Ҳудуди шу ғоя кейинчалик сталинча индустриаллаштириш ва коллективлаштириш жараёнида рад этилди.

В. И. Ленин вафотидан сўнг янги жамият қурилиш шакл ва усуллари қидириш қаттиқ сиёсий курашга айланиб кет-

маъмурий усуллариға ёки иқтисодий усуллариға таътиб лозим эди. Ҳар бир системанинг ҳам ўз афзаллиқлари ва камчиликлари бор эди, аммо вазият шундай қарор топдики, Оқтбрдан кейинги тарихнинг катта қисмида маъмурий система амал қилди. Лекин бир қатор публицистлар ва олимпиклар фирқаларига қарамай, бу система ҳам тарих фожиявий саҳифаларини муқаррар қисмат қилиб қўйган эмас. Маъмурий система билан шайқас сиёсий системаси бир-бирига аниқ ўхшашлигини исботлаш учун бизнинг мамлакатимиз, шунингдек, Хитой, Руминия, Мўғулистон, бошқа мамлакатларни исботлаш келтирилади. Аммо бу ўринда ана шу мамлакатларнинг барчасида тоталитар давлатнинг совет модели сталинча қилиб бўйича ва кўп жихатдан унинг таъсирида рўбга чиқарилганлигини унутиб қўядилар. Маъмурий системада аниқ «цивилизациялашган» давлат тузумлари ҳам бўлганлиги улар аҳоли турмуш даражаси бўйича хийла юқори турадилар (ГДР, Чехословакия, Венгрия).

Шундай қилиб, Оқтбр иқтилоби ғалабаси сира ҳам жамият ва халқ ҳўжалигини бошқаришда буйруқбоқлик усули шарт деган маънони билдирмади. Ленин шахсий маффақдорликка асосланган, аммо биром маънавияти эксплуатация қилмайдиган янги муносабатларни шакллантириш зарурлигини ҳам тушунади. Бу Совет давлатининг Ленин ишлаб чиққан янги иқтисодий сиёсати (НЭП)да ўз ифодасини топган эди. Лекин афсуски, унинг вафотидан кейин партия раҳбарлигига келган одамларнинг субъектив ҳатти-ҳаракатлари натижасида бу янги ҳаётотрикл унутиб юборилди.

Бунинг учун иқтилоб айбдор эмас. У махташлар маффақдорлиги йўлида уларнинг вақиллари бошқарадиган цивилизациялашган жамиятни яратишни енгиллаштириш ва тезлаштиш мақсадларида амалга оширилган эди.

Аммо ҳаёт бошқача йўлдан борди, маъмурий-буйруқбоқлик системасининг жиловсиз ҳуқуқронлиги устун келди, у пировард мақсадга эришиш йўлида энг шайқатсиз воситаларни ҳақ деб топди. Бу социализмнинг марксча ва ленинча концепциясидаги асосий нарсаси: инсонни восита эмас, мақсад

ўз имкониятларидан фойдалана олмайди, шуниқ учун улар йўлдан четга чиққиларди ва бошқаларга ўз дастурларини амалга ошириш имконини беришлари керак эмиш. Бироқ ҳамма гап қайси бири мақсадга мувофиқ равишда: ҳаммасини бошдан, молдан бошлаш, совет ишчиларига сиғиб кетган социалистик ғолазлардан воз кечиш керакини ёки тўсиқларни бартараф этиб, ҳаётотрикл ҳисобга олиб, социалистик жамиятнинг фойдаланилмаган имкониятларини ишга солиб, олга ҳаракат қилган маъмурий. Биринчи ҳолатда оқтга кетиш, жамиятда келтириш бўлмайдиган зиддиятлар келиб чиқиши, унинг бир-бирига душман икки лагерга бўлиниб кетиши муқаррар, иккинчи ҳолатда эса, қулаш қайта қурулаш, вақтинчалик чеклиниш, аммо мамлакатимизда Оқтбр ғалабасини таъминлашда байроқ бўлган қадриятларни рўбга чиқариш амалда бошқарув ҳисобига жамиятда бирликка эришиш имконияти мавжуд.

Ана шу маънода мамлакатимизда амалга оширилётган қайта қуриш Оқтбр широрларини воқеликка айлантириш демакдир, ваҳолонки ўтмишда улар кўп ҳолларда эълон қилинганча қилиб кетарган.

Ўзбек халқи тақдирда Оқтбр қандай ўрин эгаллайди? Нега Ўзбекистонда бу байроқ улғунади? Биринчидан, халқимизнинг кўп асрлик тақдирдаги янги давр ҳисоби Оқтбрдан бошланади. Ушандан бери ўтган йиллар кўп воқеаларни ўз ичига олади, уларга баҳо бериш аниқ бахслар, тортишуларни юзага келтиради. Аммо ўша воқеалар, бизга ақадимий, йўқли, у бизнинг тарихимизда, халқимиз аълоқларининг ҳаёти ва тақдирини улар билан боғлиқдир. Иккинчидан, барча камчиликлар, ҳаётотрикл, адашшулар ва халққа қарши жияотларга қарамай, Оқтбрдан кейин бошдан кечирилган йиллар моҳиятини улар белгиларди. Олдиндан маълум бўлмаган йўл енгил, беҳато бўлади, деб ким ва қачон айтган ўзи! Мухими шундаки, Оқтбр иқтилоби шарофати билан ўзбек халқининг миллий давлатчилиги яратилди, ўзбеклар ўзларининг ягона миллият эканлиқларини идрок этишди, халқнинг иқтисодий ва маънавий тараққиёт тезлашди. Тарихий далилларини инкор

Футбол:

Икки ўйиндан уч очко

Жаҳон биринчилиги яқинда ҳажонлари босилмай туриб, Европа қитъаси соврини учун беллашулар бошланди. Мамлакатимиз тарма командалари аълоқлар шундай урғушларнинг иккинчисини Италияда майдон эгалари билан ўтказишди. Ҳажонли дақиқаларга бой ўйинда дарвозалар даҳлиси қолди.

Футболчиларимиз иштирок этётган гуруҳда Венгрия қолмадики пешқадам. Улар уч ўйиндан тўрт очко олишган. Мамлакатимизда футболчилари ҳисобида эса уч очко бор. Келаси йилнинг 17 апрел кун гуруҳнинг ҳал қилувчи ўйини-

ларидан бири ўтказилди. Бунда Венгрия билан СССР қолмадилари ўзаро куч синоамалари.

КУМУШ НИШОН БИЛАН

Биринчи лига жамоалари ўйинлари ақуланди. Уйин

катаклари тўлдирилди.

Масъумини қумуш нишонлар билан ақуллаган пахтакорчилар сўнгги урғушунини «Қайрат» футболчилари билан ўтказишди. Майдон эгалари 2:1 ҳисобида ғалаба қозонишди. Тўларини пахтакорчилардан Р. Галеев ва И. Шкирини дарвозага йўллашди.

СУРАТЛАРДА: «Пахтакор»

Футбол жамоаси ўстозлари ва аълоқлари: ўнда эса моҳир қўшувчи И. Шкирини. У бу йилги масъумда рақиблар дарвозасига 37 та тўп йўллади.

Б. ХОЛМИРЗАЕВ олган суратлар.

Жумҳурият хайрия кунлари

Байрам арафасида Тошкентда 22-баладар уйи одадиган гаукум бўлди. Бу ерга ҳукумат аълоқлари, жумҳурият ва поштак жамоатчилигининг вақиллари, баладар уйининг собиқ тарбияланувчилари келишди. Ўйин-кутиш, шоду хурамлиқ байрам дастурхонига уланди. Ўйин-қизларга Ўзбекистон Президенти ва ҳукумати номидан совга-саломлар топирилди.

Болажон ўзбек халқига ҳар қанча таъзим қилса арзийди, — деди баладар уйи директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Антонина Хлебущкина. — Урушнинг оғир йилларида ҳам, тинч қурилиш пайтида ҳам етим баладарга ҳаминча бирдай меҳр-шафқат қўрсатилаётганлигининг жонли ғувоҳиман. Мана шу аънавани умрбодий сақлаётган халққа, унинг муносиб раҳбарлигига чин дилдан раҳмат.

Кунни кеча эса ана шундай таънада Чирчиқ шаҳридаги 14-баладар уйида бўлиб ўтди. Тарбия масканига Ўзбекистон Президенти ва ҳукумати номидан рангли телевизор, стереомагнитофон, гилам-палос, 25 доня велосипед, 85 нафар тарбияланувчининг ҳар бирига номи ёзилган соат тортиқ қилинди. Яна бир хушхабар: келгуси йилда сўлим дарё соҳилида баладар уйининг янги биноси фойдаланишга топширилади.

Қадимий аънаваларимиз тизимасида савоб деган бир адабий тушунча бор. Унинг турлари ранг-баранг. Ота-бобларимиз Навроъз байрами, рамазон ва ҳайитларда, катта тўю томошаларда бола-

санъат намоёнлари, ҳукумат ва жамоатчилик вақиллари таътирф бўюришди. Етим баладар учун жумҳурий ҳукумати ақратган 50 минг сўм, вазирият ва идоралар ақратган маблағлар

ҳисобидан ҳадалар ва эсдалик совгалари топирилди. Баладар уйлари ва интернет мактабларда тарбияланаётган етимларга жумҳуриятимизда махсус имтиёзлар белгилаб қўйилган. Улар ягона нуқсадаги билет билан кинотеатрлар, кўрғазмалар, музей ва спорт иншоотларига бемалол киришди, шаҳар ва шаҳар атрофида юрғувчи жамоат транспортда бепул қатнай оладилар. Етим ва ота-она қаровисиз қолган баладар олий ва ўрта махсус ўқув юрталарга танловдан ташқари қабул қилинадилар.

Алобата бугунги қаровисиз қолаётган баладар қисмати уруш йиллари авлоди тақдирдан анал фарқ қилади. Лекин байрам арафасида ана бир инсонпарвар

лик намоиш қилинаётган пайтда етимлик сабабларини мулоҳаза қилиш ўринсиз. Ахир ота-онани танлаш маъсум гўдан ихтиёрида эмас. Жумҳуриятимиз ҳукумати, жамоатчилиги ҳеч бир етим мураккаб қўлиги ўқимаслигини, улар ҳам келгусида шу заминнинг муносиб фарзандлари бўлиб етиштириларишга истадилар. Шу мақсадда ўтган ойда ташкил қилинган «Меҳр-шафқат» поезди Фарғона водийси вилоятларига бориб келди. Баладар уйи ва интернет мактабларнинг тарбияланувчиларини тақрирлаб ишқоркорлар тўлиқ таътиб қўриқдан ўтказилди. Мураббий ва муаллимлар зарур маслаҳатлар берди. Баладар муассасаларига моддий ва методик ёрдам қўрсатилди. «Меҳр-шафқат» поезди ўз фаолиятини давом эттирмоқда.

Вилоятларимиз, Қорақалпоғистон муҳтор жумҳурияти ва Тошкентда ўтказилган хайрия кунларида жумҳурий Автомобиль транспорт йиллиги. Енгил самоват, Мелюрация ва сув ҳўжалиги, Алоҳа, Қурилиш, Винокорлик материаллари санаоти, Монитор ва махсус қурилиш ишлари вазирилари, Ўзбекистон Республикаси, Қўпоқ ҳўжалик давлат-кооператив комитети, Баладар фонди, халқ таълими ходимлари қасба соҳиси, республика комитети, Нефть махсуслотлари давлат комитети, Ўзбекистон қосмосоли Марказий Комитети жамоалари фаол иштирок этдилар.

А. АБДУВАНОВ.

БАЙРАМ ШУКУҲИ

Оқтбр иқтилобнинг 73 йиллиги Тошкентда қандай нишонланади? Ана шу саволга жавобан байрамий ўтказувчи шаҳар комиссиясида қуйндагиларни маълум қилди.

— Ҳар йилги аънамага қўра, байрам бу йил ҳам ўз мароми билан нишонланади. Ҳозирги қайта қуриш талабларидан келиб чиқиб, ушбу сафар қўра сарф-ҳаражатларисидан, ҳаддан ташқари дабадалардан ҳоли вазиятда нишонлаш кўзда тутилмоқда.

Шаҳар меҳнатқашларининг сеvimли жўйи — Ленин майдини байрам тусида безатилади. Бу ерда СССР ва Ўзбекистон ССЖ Давлат байроқлари ҳилираб турибди. В. И. Ленин хайкалининг икки томонида Оқтбр иқтилоби воқеаларини ақс эттирувчи бадий лавҳа ўрнатилди. Унда «Совет ҳокимияти — халқ ҳокимияти» деган аъуви ўзбек ва рус тилиларида ўқиш мумкин. Шунингдек, Навоий қўшаси ҳам байроқлар ва қизил алвонлар билан безатилган.

Соат 10 да Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг ҳарбий парадни бошланади. Унда қўшин турлари аскарлари ва заңирсиз тилидрал қарбий техника воситалари қатнашади. Шундан кейин шаҳар райоилари бўйича йирик қорхоналар ва муассасалар жамоаларининг вақиллари тантанали юриш билан Бош майдондан ўтадилар.